Verkiezingsprogramma 2026-2030



Inhoud

Voorwoord 2
1. Bestuurlijke vernieuwing 3
2. Meegaan met de tijd met behoud van het eigene 13
3. Economie en financiën 15
4. Onze identiteit: Trots op tradities en erfgoed 20
5. Regels; Openbare orde, veiligheid en handhaving 24
6. Sport 28
7. Wonen Behoud > bouwen > doorstromen 30
8. Zorg, onderwijs en voorzieningen 37
9. Natuur, milieu en klimaatbestendigheid 40
10. Landbouw en visserij 43
11. Infrastructuur en transport 45
12. Eindwoord; onze toekomstvisie 48
Bijlages: 50
1. Lijst gemeenteraadsverkiezingen 50

Voorwoord

Doorpakken:

Wij hebben de ambitie alle dossiers op te pakken en uit te gaan voeren.
De tijd van stilstaan is voorbij, wij gaan aan de bak!

Trots en vertrouwen:

Als er over de gemeente gesproken wordt, is dat meestal negatief.
Wat daarbij vaak vergeten wordt is dat de gemeente van ons allemaal is.
Wij besturen de gemeente door vertegenwoordigers te kiezen.
Op18 maart gaan we dit opnieuw doen. Jou stem telt!
Wij gaan zorgen voor een positief imago van de gemeente.
Door het goede gevoel en vertrouwen te herstellen.
Dat wij Terschellingers weer trots kunnen zijn op onze gemeente.
En trots op de mensen die er voor ons willen werken.

Toekomstvisie:

Wij gaan ons inzetten op verbinding en samenwerking.
Met de inzet op herstel van gezonde financiën en op uitvoering.
Om ons geliefde plekje leefbaar te houden voor onze kinderen en toekomstige generaties.
Met de Terschellinger ziel en karakter.

1. Bestuurlijke vernieuwing

1.1 De bezem door het bestuur:

De Raad:

Iedere vier jaar mag de kiezer zich uitspreken over de volksvertegenwoordigers/raadsleden.
Wij denken dat de afgelopen vier jaren beter hadden gekund.
De verkiezingen zijn het moment om voor een nieuwe frisse positieve energie te kiezen.

Leefbaar Terschelling heeft enthousiaste mensen klaar staan om aan de bak te gaan. (bijlage 1)
Wij gaan besluiten nemen en uitvoeren wat is beloofd.
Wij willen dat de Terschellingers zich herkennen in het beleid dat gevoerd gaat worden.
Dit doen wij in het belang van het eiland.

De burgemeester en wethouders:

De nieuwe raad kiest indirect de nieuwe burgemeester. Officieel wordt de nieuwe burgemeester benoemd door de koning. De huidige burgemeester heeft gezorgd voor de nodige rust en stabiliteit. Helaas is hij niet beschikbaar voor de volgende termijn van zes jaar. Onze wens is dat er een burgemeester komt die de rust en stabiliteit kan behouden, financieel goed is onderlegd en een open blik heeft voor de bestuurlijke vernieuwing.

De nieuwe raad kiest de nieuwe wethouders.
Leefbaar Terschelling zet zich in om wethouders te benoemen die op Terschelling wonen. Wij hebben drie potentiële wethouders van het eiland klaar staan om het werk te gaan doen dat nodig is voor het eiland.

De ambtelijke organisatie:

Op dit moment is de uitstroom van medewerkers ontzettend hoog.
Bij een organisatie zoals de gemeente, is dat niet wenselijk.
Bij het uitvoeren van de taken en verantwoordelijkheden is veel kennis en inzicht nodig.
Het hebben van een netwerk aan mensen en weet hebben van wat er speelt op het eiland, is heel erg belangrijk.
Door het hoge verloop van medewerkers gaat de nodige kennis verloren.

Het is van groot belang om medewerkers vast te houden.
Waardering, positiviteit en samen de schouders eronder zetten zijn daarbij de sleutelwoorden.
Bij een positieve werksfeer stijgt de productiviteit en neemt het werkplezier toe. Hierbij krijg je minder verloop, wordt kennis en netwerk behouden en voelt men zich gewaardeerd.
Wat de verbinding tussen burger en bestuur verbeterd en personeels- en inhuurkosten verlaagt.

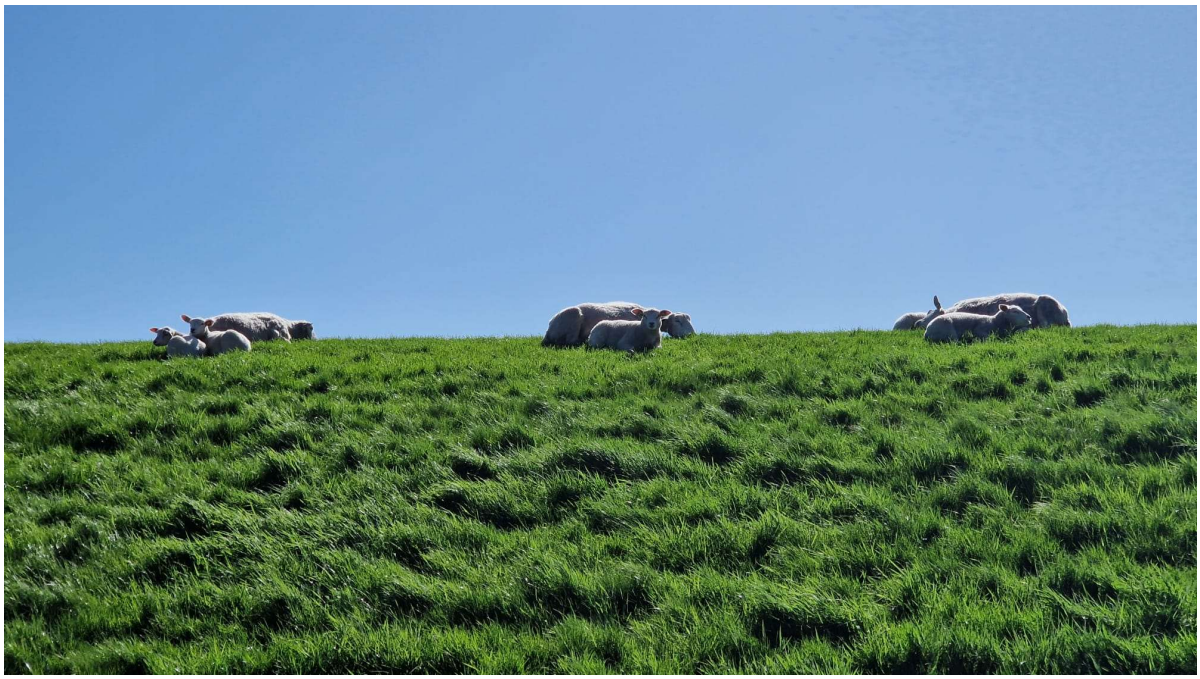

Hoe we dit creëren:

- Personeelsbeleid gericht op waardering, erkenning, communicatie, positiviteit en samen de schouders eronder (aantrekkelijk werkgeverschap);
- Management richten op verbindend en coachend leiderschap;
- Voortgangsgesprekken op alle lagen;
- Een sterke ondernemingsraad;
- Personeelsvereniging ondersteunen.

Mensen vasthouden:

- Betere werksfeer;
- Goede beloning, secundaire arbeidsvoorwaarden en doorgroeimogelijkheden.
- Opleidingen koppelen aan een studiekostenbeding;
- Waar mogelijk zorgen voor een passende woning;
- Opnemen in de sociale gemeenschap.

De zojuist aangenomen interim-gemeentesecretaris / directeur van de gemeente zal gaan helpen de organisatie vooruit te brengen. Door aandacht te geven aan menselijke processen, verbinding en zorgen voor sociale veiligheid. Zij kan zorgen dat onze teams en mensen ondersteunt worden in complexe veranderprocessen.

1.2 Communicatie:

Goede communicatie is cruciaal voor vertrouwen tussen gemeente en inwoners. Op dit moment kan de communicatie richting de burger aanzienlijk beter.

Daarom pakken wij het communicatieproces structureel aan.

Wij leven in de 21e eeuw. Onze gemeente moet daarin meegaan. Daarom willen wij een slimme en gebruiksvriendelijke **Gemeente Terschelling-app** die inwoners, ondernemers en bezoekers direct verbindt met de gemeente.

Met deze app kunnen gebruikers:

- meldingen doen van gebreken in de openbare ruimte, zoals losse stoeptegels of kapotte verlichting;
- actuele nieuws- en noodmeldingen ontvangen;
- wegwerkzaamheden en afsluitingen bekijken;
- meldingen doen bij stormschade of overlast;
- eenvoudig afspraken maken met de gemeente;
- lokale evenementen en activiteiten raadplegen;
- informatie vinden over afvalinzameling en inzameldagen;
- pushmeldingen ontvangen bij noodsituaties of belangrijke updates.

Zo maken we de dienstverlening toegankelijker, verbeteren we de communicatie en bouwen we aan een moderne, bereikbare en toekomstbestendige gemeente.

Daarnaast:

- De gemeente gaat vaker en duidelijker communiceren via korte, toegankelijke video’s.

- Van alle grote projecten wordt een live projectplanning gedeeld via de gemeentelijke website, zodat iedere inwoner de actuele status van dossiers kan volgen.
- Na iedere raadsvergadering verschijnt een statusupdate van alle grote projecten.

Heldere communicatie betekent niet alleen zenden, maar ook luisteren, én handelen naar wat inwoners aangeven. Door transparant te zijn en verwachtingen goed te managen, willen wij het aantal bezwaarprocedures en rechtszaken terugdringen.

Openheid voorkomt onnodige conflicten. Transparantie versterkt vertrouwen.

Begrijpelijke taal voor iedereen

Politiek is van ons allemaal.
Het moet leuker, makkelijker en begrijpelijker worden.

Alle stukken die de gemeente publiceert, moeten voortaan in duidelijk en begrijpelijk Nederlands worden geschreven.

Moeilijke woorden, afkortingen en vakjargon maken de politiek voor veel mensen ontoegankelijk. Om de politiek dichter bij de burger te brengen, moeten stukken kort, bondig en helder worden geschreven én openbaar vindbaar gepubliceerd.

Aanpassingen binnen de gemeenteraad:
- Commissievergadering wordt: Vergadering om een standpunt te bepalen;
- Raadsvergadering wordt: Besluitenvergadering;
- Presidium wordt: Agendacommissie;
- Addendum wordt: Schriftelijke toevoeging vanuit de oordeelvormende vergadering;
- Motie wordt: Raadsvoorstel;
- Moties vreemd aan de orde van de dag wordt: raadsvoorstel buiten de agenda;
- Amendement wordt: wijzigingsvoorstel.

Indien nodig worden de antieke bewoordingen tussen haakjes toegevoegd.

Openingstijden gemeentehuis

Bereikbaarheid is geen gunst, maar een basisvoorwaarde voor goede dienstverlening. Inwoners moeten kunnen rekenen op een gemeente die toegankelijk is op momenten dat het hen uitkomt.



Daarom willen wij de openingstijden van het gemeentehuis verruimen:

Maandag tot en met vrijdag
09.00 – 12.00 uur
13.00 – 17.00 uur

Daarnaast elke vrijdagavond extra geopend voor:

- Aanvragen en afhalen van paspoort, rijbewijs en identiteitskaart
- Aanvragen van een uittreksel bootpas
- Aanvragen van een uittreksel uit de Basisregistratie Personen (BRP)

Een sterke frontoffice zorgt voor korte lijnen, minder frustratie en meer vertrouwen in de lokale overheid. Onze inwoners verdienen een gemeente die zichtbaar, bereikbaar en dienstbaar is.

1.3 Vergaderingen:

Zorgen dat politieke vergaderingen begrijpelijk zijn, gaan over de inhoudelijke verschillen om zo te komen tot goede besluitvorming.

Effectiever vergaderen in de Gemeenteraad

- Spreektijden worden korter, zodat politieke debatten aantrekkelijker en overzichtelijker worden om te volgen;
- Elke partij mag per onderwerp maximaal drie A4'tjes indienen. Deze stukken worden vooraf openbaar gemaakt via de griffier;
- Raadsleden hoeven hun stukken in de eerste termijn niet meer voor te lezen. Iedereen heeft ze immers vooraf kunnen lezen; Zo blijft er meer tijd over voor het échte debat: inhoudelijke verschillen tussen partijen;
- Technische vragen moeten vóór het debat zijn beantwoord, en deze antwoorden worden ook vooraf openbaar gemaakt. Zo gaan debatten niet over onduidelijkheden of details, maar over keuzes en visie;
- Raadsleden moeten meer op beleid gaan zitten en minder op de uitvoering!
- Ieder half uur drie minuten bewegen. Methode Schreder: voor betere concentratie en besluitvorming en minder kans op hart- en vaatziekten;
- De keuze tussen een bespreekstuk of een hamerstuk is aan de meerderheid;
- Grote debatten zoals de begroting, mogen afwijken van de 3-pagina's-regel, maar moeten alsnog strak en overzichtelijk worden gehouden;
- Vergaderingen worden digitaal toegankelijk en goed vindbaar, zodat burger gemakkelijk kan terugzoeken wat er besproken is;
- In de live te volgen uitzending komt voortaan een balk in beeld zodat je kan zien welk onderwerp besproken wordt;

Betere omgang met Raadsvoorstellen (moties)

Raadsvoorstellen zijn belangrijk, deze goed behandelen is belangrijker.

- Raadsvoorstel buiten de agenda (Moties vreemd aan de orde van de dag) worden direct beoordeeld: moeten ze nu besproken worden of kan het beter meegenomen worden als onderwerp op de

agenda voor de volgende keer?
Dit haalt onnodige haast en rommeligheid uit het proces.

- Raadsvoorstellen worden niet meer gekoppeld aan de partij of de persoon die ze indient.
  De inhoud staat centraal, niet de naam. Een raadsvoorstel moet een middel zijn om beleid bij te sturen.

1.4 Samenwerking:

Een sterke gemeente staat niet op zichzelf. Goede samenwerking is essentieel om onze belangen te beschermen en resultaten te boeken. Wij werken actief samen met:

- Buurtschappen
- Ondernemersverenigingen
- Ondernemers zonder vereniging
- Provincie Fryslân
- Het Rijk (Den Haag)
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Vereniging van Friese Gemeenten
- Wetterskip Fryslân
- Staatsbosbeheer
- Liander
- Vitens
- Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden
- Overige partners

Samenwerking betekent ook transparantie.
Wanneer onze gemeente geld uitgeeft aan een samenwerkingsverband, moet hierover duidelijk richting de burger worden gecommuniceerd. Daarbij moet inzichtelijk worden gemaakt waar ons geld naartoe gaat en wat het oplevert voor het eiland.

Landelijke prioriteiten:

Als een hogere overheid besluiten neemt die nadelig zijn voor het eiland, mogen wij niet achteroverleunen. Dan moeten wij onze stem laten horen en alles doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.

Dat geldt op dit moment onder andere voor:

- Het zo snel mogelijk terugdraaien van de btw-verhoging voor logies van 9% naar 21% dat een grote impact heeft op de betaalbaarheid voor bezoekers;
- Het feit dat gemeentelijke vergoedingen worden verlaagd terwijl verantwoordelijkheden toenemen(meer doen met minder geld);
- De box 3-regeling, die een risico vormt voor particuliere recreatiewoningen;
- Natura 2000- en stikstofregels die zorgen voor het beperken van economische ontwikkeling en woningbouw, wat gevolgen heeft voor leefbaarheid en toekomstontwikkeling van het eiland;
- Onze hoogste prioriteit: de haven als levensader van het eiland zien. Het Rijk moet bijspringen om tekorten op te vangen en onze bereikbaarheid te blijven garanderen.

Daarnaast moeten wij bij landelijke wet- en regelgeving toezien op het consequent toepassen van de **Waddentoets**. Deze toets moet onbedoelde benadeling van de eilanden door rijksbeleid voorkomen.

Bij nieuwe plannen op het gebied van zorg, onderwijs, economie of milieu moeten de effecten op de Waddeneilanden standaard inzichtelijk worden gemaakt. Alleen zo beschermen wij onze positie en onze toekomst.

Lokale politiek verdient meer waardering:

De plek waar je je als burger het meeste verbonden voelt, is in je eigen straat, wijk, of dorp.
Daar hoort de politieke vertegenwoordiging dan ook op zijn best te zijn.
Tegenwoordig moeten veel mensen fulltime werken om het hoofd boven water te houden.
Uren die je zou kunnen besteden aan politiek, moeten goed worden vergoed, omdat men anders betaalde werktijd verliest. Dit is nu niet het geval.
Met name jonge mensen zijn zwaar ondervertegenwoordigd in de politiek (slechts 19% is onder de 40 jaar). Zij verdienen een eerlijke kans om zich politiek te kunnen inzetten.
Daarom moeten de vergoedingen voor volksvertegenwoordigers in de gemeente worden verhoogd.
Zo krijgt iedereen een eerlijke kans om actief mee te doen aan de politiek. En hierdoor krijgen we een betere afspiegeling van de samenleving.

Betere aanwas nieuwe raadsleden

Wanneer de eerder genoemde bestuurlijke vernieuwingen zijn doorgevoerd, wordt de politieke drempel om actief politiek mee te doen aanzienlijk verlaagd.
Dan wordt het leuker, eenvoudiger en begrijpelijker om betrokken te zijn bij de lokale politiek.

Wij zetten ons in om raadsleden te ontlasten én maximaal te informeren. Hierbij maken we volledig gebruik van de middelen van de 21e eeuw.

Concreet betekent dit:
Informatieavonden digitaliseren:
De informatieavonden in de inwerkperiode van de raad worden nadrukkelijk in videovorm aangeboden. Raadsleden kunnen de video's in hun eigen tijd bekijken. Bij wisselingen van raadsleden kunnen deze video's eenvoudig opnieuw worden gebruikt.
Digitaal vergaderen:
Waar mogelijk worden vergaderingen digitaal georganiseerd.
Voorzitters van vergaderingen zien erop toe dat discussies bij het onderwerp blijven en dat technische vragen zoveel mogelijk schriftelijk worden afgehandeld.
Planning en agenda:
De raad bepaalt zijn eigen agenda, die grotendeels (ver) van tevoren kan worden vastgesteld. Dit stelt raadsleden in staat hun werkzaamheden in te passen in hun dagelijks leven en de benodigde informatie tijdig te verwerken.
Wij willen een raad die leiding neemt, niet een raad die alleen gestuurd wordt door het college.
Raadsleden moeten de regie hebben, besluiten actief volgen en een duidelijke rol spelen in het besturen van de gemeente.

Verjonging raad

De jeugd heeft de toekomst, niets is minder waar.
Juist daarom is het van groot belang om jongeren in een vroeg stadium te betrekken bij de lokale politiek.
Wij zetten ons in voor de invoering van een jongerenraad.
Wij willen jongeren tussen de 12 en 18 jaar actief betrekken bij de gemeenteraad en besluitvorming. Deze generatie hebben wij in de toekomst het hardst nodig. Door hen nu al mee te laten denken, bouwen wij aan betrokkenheid, verantwoordelijkheid en toekomstig leiderschap. En dit zorgt voor inbreng vanuit een ander perspectief.

Meedenken moet laagdrempelig en praktisch zijn. Geen ingewikkelde procedures, maar duidelijke thema's en concrete invloed. Daar hoort ook een passende vergoeding bij, zodat inzet wordt gewaardeerd.
Dit zorgt voor:

- Een frisse en positieve inbreng vanuit de jeugd;
- Meer begrip tussen generaties;
- Een grotere instroom van jonge mensen in de lokale politiek.

Jongvolwassenen (18–40 jaar)
Daarnaast is er de groep jongvolwassenen van 18 tot 40 jaar.
Een generatie die vaak midden in werk, gezin en ondernemerschap staat en daardoor minder tijd heeft om actief deel te nemen aan het bestuur.
Met de oprichting van 'Jamaar' is al een prachtig initiatief ontstaan om deze groep te verbinden. Wij ondersteunen dit initiatief van harte en willen actief onderzoeken hoe wij elkaar vaker kunnen vinden, versterken en betrekken bij belangrijke keuzes voor het eiland.
Investeren in jongeren is investeren in de toekomst van Terschelling.



2. Meegaan met de tijd met behoud van het eigene

In de raadsperiode 2026–2030 komt de leefbaarheid op Terschelling onder druk te staan.
De bevolkingssamenstelling verandert: het aantal werkende inwoners neemt af door vergrijzing, terwijl de hoeveelheid werk niet afneemt. Dit zorgt voor personeelstekorten in bedrijven, horeca en winkels. Veel ondernemers zijn daardoor nu al genoodzaakt hun openingstijden te beperken.
Het is nú de tijd om vooruit te denken en maatregelen te nemen. Daarvoor is een duidelijke visie nodig.

Jeugd, jongvolwassenen en gezinnen

Om Terschelling leefbaar en toekomstbestendig te houden, zetten wij in op:

- Scholing als basis voor een toekomstig leefbaar eiland;
- Jeugdactiviteiten blijvend stimuleren;
- Sport- en speelvoorzieningen voor alle leeftijden;
- Zwembad en zwemles;
- Kinderopvang ondersteunen zodat er voldoende plekken zijn;
- Project ‘Terug naar Terschelling’ opstarten: Huisvestingsbeleid aanpassen naar Amelands model om jonge oud-Terschellingers terug te halen;
- Ander type huisvesting realiseren voor doorstroommogelijkheden;
- Onderzoeken van mogelijkheden om recreatiebestemming om te zetten naar permanente bewoning, zonder dat het totale aanbod aan recreatiewoningen afneemt;
- Onderzoeken van mogelijkheden voor beleid voor wonen buiten het stedelijk gebied;
- Behouden en terugwinnen van jonge inwoners door toekomstperspectief te bieden.

Het doel: jongeren, gezinnen en jonge volwassenen perspectief bieden en verbinden aan het eiland.

Ouderen

Ouderen zijn een onmisbaar onderdeel van onze gemeenschap. Wij zetten ons in voor:

- Voltooien van woningen op het CNL-terrein en bij andere locaties rekening houden met deze doelgroep (toegankelijke appartementen, gelijkvloers, minimaal één extra slaapkamer, fijn uitzicht);
- Mantelzorgwoningen op eigen erf en woningaanpassingen vereenvoudigen;
- Altijd rekening houden met ouderen zonder digitale vaardigheden en ondersteuning bieden bij digitale vaardigheden;
- Zorg dichtbij huis, zoals buurtzorg;
- Zwembad en sportfaciliteiten toegankelijk houden;
- Onze zorgmedewerkers waarderen en ondersteunen;
- Stimuleren dat bij activiteiten op het eiland rekening wordt gehouden met de wensen en behoeften van ouderen.

Conclusie:

Door aandacht te besteden aan zowel jongeren, gezinnen als ouderen, zorgen wij ervoor dat Terschelling leefbaar blijft voor alle generaties, met behoud van de eigen identiteit en karakter van ons eiland.



3. Economie en financiën

Economie:

Elke euro die we uitgeven moet eerst verdiend worden.
Het eiland kan je zien als ons product. Als de boom met gouden appels.
Die boom wil je graag goed onderhouden zodat wij gezamenlijk daar de vruchten van kunnen plukken.
Door behoud van het eigene, meegaand met de tijd, en vooral bij jezelf te blijven.
Wanneer je daar de juiste balans in brengt zal er met minimale inspanning maximaal resultaat worden geboekt.
Wij willen goed zorgen voor onze boom zodat de gouden appels er in overvloed zullen zijn voor eenieder die helpt de boom goed te verzorgen.
En dat verzorgen gaan wij omzetten, als een soort handboek; in beleid.

Wij gaan ons inzetten om elke euro die wij als gemeente uitgeven zoveel mogelijk op het eiland besteden.
En wij willen dat ook uitdragen naar onze bewoners.
Dat je zorgt voor het hefboomeffect waardoor die euro vele malen vermenigvuldigd kan worden.
Dit kan veel beter dan het nu gaat.
Onder andere in Europese aanbestedingen zit aanzienlijke ruimte voor flexibiliteit, innovatie en maatwerk, mits je dit transparant toegepast.
Deze ruimte is bedoeld om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, administratieve lasten te verminderen en mkb-toegang te vergroten. Dit zal zorgen voor een versterkte economie op Terschelling.

Hierin hebben wij als bewoners van Terschelling een gezamenlijk doel.
Daarom willen wij een goede samenwerking behouden met de ondernemers van Terschelling en ook zijn ondernemersverenigingen: de TOV, Aangenaam West en Stichting Actief Midsland waarbij de gemeente de leefbaarheid van de burgers voorop stelt.
Wij gaan de komende vier jaar inzetten op het schrijven van helder beleid.
En dat beleid gaan wij dan helder handhaven zodat eenieder weet waar hij aan toe is.
En daarbij gaan wij inzetten op minder regels en bureaucratie, met behoud van de leefbaarheid. Zodat het beleidervoor zorgt dat er fijn kan worden geleefd, en dat er een goede boterham kan worden verdiend.

Wij willen uitgezocht hebben of er mogelijkheden zijn om de vraag naar extra bedrijventerrein in te vullen.
Boeren en eilander streekproducten ondersteunen waar dat kan.
Wij willen uitgezocht hebben of er mogelijkheden zijn om te voorkomen dat er leegstand komt in recreatiewoningen.





Financiën:

De afgelopen jaren zijn er teveel kosten gemaakt. Als dit zo doorgezet wordt komt de gemeente Terschelling in de risicocategorie.
Dat moet worden hersteld en daarom gaan wij inzetten op soberheid.
Wij gaan zorgen voor een gezonde begroting waarin gedaan wordt wat moet. Zodat we met eventuele ruimte in de begroting beleid kunnen maken dat past binnen de visie om Terschelling leefbaar te houden.

De burger is geen melkkoe en de kosten willen wij niet bij onze kinderen neerleggen. Als je de begroting goed wilt herstellen zullen er meer inkomsten nodig zijn, en waar het kan moet er worden bezuinigd.

Meer inkomsten:

- -Bij meer taken uit Den Haag ook meer geld;
- -Beter fondsen en subsidies aanboren;
- -In de toekomst inzetten op parkeerbeleid met vignet. (model Texel) Dit om zo 2 tot 4,5 miljoen extra inkomsten te genereren om het parkeerprobleem op te lossen en de leefbaarheid te verbeteren.
  (Zie Memo van 01-07-2025: ‘Verkenning invoering parkeergelden voor autoverkeer naar Terschelling’.)

Bezuinigingen:

- Bij alle investeringen kijken naar de totale kosten over de levensduur;
- Alle bij de gemeente interne overbodige luxe schrappen zoals: belegde broodjes bij vergaderingen, gebak, bloemen, ruimtes afhuren om te vergaderen, Ipads met mobiel abonnement voor raadsleden en kerstdiner;
- Alle labels en lidmaatschappen die geld kosten en niks opleveren opzeggen;
- Het opstellen van een meerjarenbegroting (40jaar) voor de grote projecten. Om zo de kosten beter te spreiden.

Ondernemerschap binnen de overheid.

Een projectteam hoeft het budget niet op te maken om het volgende jaar hetzelfde budget te krijgen. Als er geld overblijft dan is dat alleen maar mooi meegenomen.

Voor projecten moet er vaker een quickscan worden uitgevoerd voordat de ontwerp- en onderzoekskosten door het glazen dak gaan.
Een quickscan laat snel zien wat een plan betekent in de praktijk: wat het kost, wat het oplevert, welke risico's er zijn en of het haalbaar en verantwoord is.
Daarmee biedt het een helder en snel inzicht als basis voor besluitvorming.

Balans en Stabiliteit: Samen Bouwen aan de Toekomst

Een stabiel eiland vraagt om een koers die rust en kwaliteit brengt.
Wij kiezen daarom voor een gezamenlijke aanpak waarin we niet over, maar mét onze inwoners en ondernemers beslissen. Door de krachten te bundelen, zorgen we voor beleid dat gedragen wordt door de hele gemeenschap.
Om de leefbaarheid en het unieke karakter van ons eiland te beschermen, trekken we een duidelijke grens: wij zetten in op een bouwstop voor nieuwe recreatiewoningen en hotels, anders dan al gepland. De focus verschuift van kwantiteit naar kwaliteit en stabiliteit. We investeren liever in de versterking van wat we al hebben en in de

daarbij horende passende huisvesting voor eilanders, dan in verdere uitbreiding van de toeristische capaciteit.

Armoedebestrijding

Wij geloven in een gemeente die naast haar inwoners staat. Wij zetten in op een stabiel eilandteam en toegankelijke laagdrempelige ondersteuning.
Een stabiel ambtelijk team is essentieel; vertrouwde gezichten die de lokale situatie kennen en continuïteit bieden in de ondersteuning. Wij zetten in op hulp die laagdrempelig en goed vindbaar is, zodat niemand tussen wal en schip valt.
Niemand mag met honger naar school of werk. Daarom willen wij de mogelijkheden voor gezonde schoolmaaltijden op het eiland laten onderzoeken.
We werken hierbij nauw samen met lokale partners en willen ondersteunen bij initiatieven zoals de Voedselbank, zodat deze voorzieningen voor iedereen die ze nodig hebben bereikbaar blijven.

Geldzorgen kunnen iedereen overkomen, maar rusten nog te vaak in de taboesfeer.
Wij willen armoede bespreekbaar maken en de drempel om hulp te vragen verlagen. De gemeente heeft de wettelijke taak om inwoners bij schulden te begeleiden via de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Wij vullen deze plicht actief in door in te zetten op vroegsignalering, zodat we samen problemen oplossen voordat ze onbeheersbaar worden.

Toerismebelasting: eerlijk, transparant en doelgericht

Toerisme is de motor van onze eilander economie, maar brengt ook kosten met zich mee voor het onderhoud van onze voorzieningen en de openbare ruimte. Wij willen een eerlijk systeem waarin de lasten rechtvaardig worden verdeeld, zonder het toeristisch product onnodig duur te maken.

Onze speerpunten voor de toerismebelasting:

- Kostendekkend en beheersbaar: Wij houden het tarief zo laag mogelijk. De inkomsten moeten enkel dienen om de extra kosten die toerisme met zich meebrengt te dekken (zoals afvalverwerking

en infrastructuur), zodat onze eigen inwoners niet opdraaien voor de 'lasten' van de bezoeker.
- Transparante communicatie 2.0: In de 21e eeuw volstaat een regel in de begroting niet meer. Wij voeren een moderne manier van communiceren in. Via een interactief online dashboard en fysieke borden bij projecten laten we precies zien wat er met de opbrengsten gebeurt. Of het nu gaat om het onderhoud van fietspaden, extra strandreiniging of culturele evenementen; de bezoeker én de eilander zien direct de meerwaarde.
- Draagvlak door inzicht: Door helder te laten zien dat de Toeristenbelasting direct wordt terug geïnvesteerd in de kwaliteit van het eiland, vergroten we het begrip bij zowel de gast als de lokale ondernemer.

Regiodeal: Kansen voor Terschelling benutten

De afgelopen vier jaar zijn grote kansen blijven liggen door een gebrek aan daadkracht en concrete plannen.
Er liggen miljoenen op de plank bij de Regiodeal en het Waddenfonds, specifiek bedoeld voor de ontwikkeling en leefbaarheid van ons gebied. Terschelling profiteert hier nu te weinig van, simpelweg omdat de plannen ontbreken.
Vaart is geboden. Wij maken een einde aan de afwachtende houding.
Onze inzet:

- Plannen indienen en uitvoeren: Directe focus op het binnenhalen van subsidies voor projecten die het eiland echt versterken.
- Actieve lobby: Een gemeente die vooraan staat bij de overlegtafels van het Waddenfonds en de Regio Deal.
- Van praten naar doen: Geen dikke rapporten meer, maar concrete aanvragen die zorgen voor investeringen in onze lokale economie, natuur en voorzieningen.

De grootste kansen liggen binnen projecten die natuur, leefbaarheid en duurzame economie combineren, breed gedragen zijn, cofinanciering hebben en passen bij de unieke Waddenidentiteit.
Het benutten van deze fondsen is geen luxe, maar een noodzaak voor een gezonde toekomst van ons eiland. Het is tijd voor een bestuur dat plannen maakt en ze ook verzilvert.

4. Onze identiteit: Trots op tradities en erfgoed

Terschelling is meer dan alleen een plek; het is een levende cultuur met diepe wortels. Wij koesteren wat ons uniek maakt en zetten in op het behoud van onze taal, tradities en maritiem erfgoed. Dit is geen museumstuk, maar een vitaal onderdeel van ons dagelijks leven.

Onze inzet voor de cultuur op Schylge:

- Levend erfgoed: Wij ondersteunen onze verenigingen, musea en culturele evenementen. Zij zijn de dragers van onze tradities;
- Onze eigen taal (het Schylgers, Meslânzers en Aasters) verdient een blijvende plek in onze gemeenschap;
- Evenementen die zorgen voor verbinding en bieden ons andere perspectieven. Sommigen hebben op ons eiland al een lange historie en zelfs internationale erkenning en uitstraling.
- Bescherming van de oude kernen: Het aanzicht van onze historische dorpen is onvervangbaar. Wij waken streng over het openpolderlandschap en de menselijke schaal in onze dorpskernen;
- Monumentenbeleid met hart en toezicht: De monumentenlijst moet actueel en op orde zijn. Wij willen bij de eerst volgende behandeling van onze monumenten het gesprek aangaan om de monumenten kritisch te beoordelen. Bewoners/gebruikers van monumentale panden zijn nu vaak zeer beperkt in het doen van aanpassingen van het pand. Dat staat in de weg als het gaat om verduurzamen en het kunnen creëren van een levensloopwoning. Soms kan het volstaan om alleen de gevel te beschermen in plaats van het gehele gebouw;
- Maritiem verleden: Onze band met de zee is onverwoestbaar. Wij maken ons sterk voor het zichtbaar houden van ons maritieme erfgoed in de havens en de dorpen.

Wij willen dat toekomstige generaties zich nog net zo verbonden voelen met het eiland als wij nu.

Nieuwe eilanders:

Alle informatie over de gemeente Terschelling is toegankelijk via de Terschelling-APP zoals verenigingen, wie wat waar en tradities.

Jaarlijkse bijeenkomst voor nieuwkomers
En buurt-WhatsApp-groepen promoten.
Zodat nieuwkomers weten van onze tradities, zoals Sunderum, en gebruiken zoals burenplicht. En zodat ze sneller opgenomen kunnen worden binnen onze sociale gemeenschap.

Gemeentelijke eigendommen:



Er moet worden afgeschaald in de gemeentelijke eigendommen.
Met die gelden willen wij inzetten op nieuwbouw woningen voor de cruciale functies op Terschelling.
Zo komen er woningen vrij op de markt en is er minder leegstand.
De zonnebloom van het gemeentehuis verhuizen naar een nuttige locatie.

Omgevingsvisie:

Op 1 januari 2027 moet er een omgevingsvisie door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Dit gaat over de periode 2025-2040

Hierbij stelt de raad de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vast voor de lange termijn. Dat is een wettelijke verplichting die volgt uit de omgevingswet.

Bewoners, bedrijven en organisaties kunnen een zienswijze indienen.

Dit is van het grootste belang voor ons eiland.

De raad, bewoners, bedrijven en organisaties moet hier actief in worden meegenomen. Het moment om participatie tot een hoogtepunt te kunnen brengen.

Ruimtelijke ordening

Omgevingswet en participatie

Wij zetten in op duidelijke regels en **minder bureaucratie**.

We ronden de visie zo globaal mogelijk af en zien dit als een startpunt. Tegelijkertijd willen wij zo snel mogelijk het beste stuk ooit schrijven waar wij dan als Terschellingers trots op mogen zijn.

Dit is van het grootse belang omdat al het te schrijven beleid een afgeleide wordt van dit stuk.

Dus, wij gaan met elkaar aan de BAK!

Herziening welstandsnota

- Inzetten op duidelijke regels;
- Minder bureaucratie;
- Véél minder kosten bij een kleine verbouwing;
- Duidelijk beleid wat kan en wat niet;
- Mogelijkheid tot aanwijzing van beschermd dorpsgezicht.

Tonnenloods



De Stichting Tonnenloods heeft gezorgd voor een unieke locatie waar het beleven van de natuur en cultuur van Waddenzee Werelderfgoed op Terschelling centraal staat. Dit in de vorm van voorlichting, educatie, excursies, audiovisuele presentaties, culturele manifestaties en symposia. De Tonnenloods heeft inderdaad tonnen gekost, en nu het er is, kan het eindelijk optimaal worden benut. Het dient ook als bruisplek voor nieuwe ontwikkeling.
De gemeenteraad ziet erop toe dat de jaarlijkse bijdrage vanuit de gemeente, ons gemeenschapsgeld, daadwerkelijk rendement oplevert voor de gemeenschap. Het zou ook ideaal kunnen dienen als slechtweersvoorziening met speelruimte. De grootte zaal is ideaal voor grote voorstellingen en congressen.

‘t Behouden Huys

’t Behouden Huys is de schatkamer van Terschelling: een unieke plek waar de geschiedenis en het cultureel erfgoed van het eiland worden bewaard, onderzocht en gedeeld. Het museum en historisch centrum zijn er voor de Terschellinger gemeenschap én bezoekers en vormen een leerplek, vraagbaak en belevingsruimte voor iedereen die geïnteresseerd is in het eiland.

Het museum maakt het erfgoed toegankelijk voor een breed publiek, terwijl het historisch centrum gericht onderzoek ondersteunt en collecties beheert. Als cultuurhistorisch hart van de samenleving wil ’t Behouden Huys kennis overdragen, lokale initiatieven stimuleren en samenwerking onderhouden.

Er is brede steun om het museum te behouden als toegankelijke, laagdrempelige en betrokken plek met ook recreatieve en economische waarde.

- Wij willen de kijken naar de mogelijkheid om kinderen tot 12 jaar gratis toegang te geven;
- Het museum laagdrempelig maken en herkenbaar als een formeel museum;
- Mogelijkheden voor workshops over lokale geschiedenis: pofkes, klederdracht, splitsen en knopen.

Bij het unieke en eigenzinnige eiland hoort het unieke en eigenzinnige Behouden Huys.

Balans

Zo verbindt je cultuur, leefbaarheid en ruimtelijke ordening met een toekomstgerichte visie voor Terschelling, zodat inwoners en nieuwe eilanders harmonisch samenkomen op het eiland.



5. Regels; Openbare orde, veiligheid en handhaving

Openbare orde en veiligheid

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een leefbaar Terschelling. Wij hebben grote waardering voor iedereen die hier dagelijks aan bijdraagt:

- Politie;
- Brandweer;
- Ambulance, medische personeel en helikopterdiensten;
- Sigma team;
- KNRM;
- Verenigingen zoals EHBO vereniging Terschelling;
- Bedrijven zoals bijvoorbeeld rederij Noordgat.

Wij zetten in op het behouden van vertrouwde gezichten en actief betrekken van mensen in de veiligheidsketen.



Wij gaan ervoor zorgen dat er voldoende ontvangst is voor de noodradio's op Terschelling. In noodsituaties moet informatie iedereen bereiken. Nu is het radiosignaal niet overal te ontvangen. Wij gaan ervoor zorgen dat er voldoende ontvangst is voor de noodradio's op het eiland.

Door de uitzonderlijk afgelegen ligging van Terschelling zijn wij in noodsituaties grotendeels op onszelf aangewezen.
Daarom is het essentieel dat wij ons goed voorbereiden op rampen en crisissituaties. Wij zetten in op duidelijke noodvoorzieningen, betrouwbare communicatie en een goede samenwerking tussen hulpdiensten en eilandgemeenschap.
Daarnaast vinden wij het belangrijk dat er regelmatig oefeningen worden uitgevoerd, zodat hulpverleners én inwoners weten wat er moet gebeuren wanneer elke seconde telt.

Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

De APV bevat de regels die wij binnen onze gemeente hanteren. Deze regels zijn er om de leefbaarheid, veiligheid en het algemeen belang te waarborgen.
Onze uitgangspunten:

- Zo min mogelijk regels;
- Duidelijke regels waar alle inwoners achter kunnen staan;
- Regels moeten uitvoerbaar zijn en consequent worden gehandhaafd;
- Handhaving versterkt het vertrouwen en de effectiviteit van regels (bijvoorbeeld hondenpoep, fietsen in het dorp, stoepparkeren).

Wij zetten in op:

- Trots op onze ordehandhavers en zichtbaarheid in de wijk;
- Handhaven wanneer regels niet worden nageleefd.

Onze wetten en regels zijn er voor eenieder en moeten door iedereen worden gerespecteerd.

Juridische zaken

Wij gaan inzetten op betere communicatie en duidelijke regels om rechtzaken te voorkomen.
Daarbij zorgen wij voor openheid en transparantie bij eventuele rechtszaken waarbij de gemeente betrokken is.
En wij willen inzetten op meer proactief communiceren, zodat inwoners weten waar de gemeente staat en wat de regels betekenen.

Kernboodschap

Veiligheid en handhaving zijn de basis van een leefbare gemeente. Duidelijke regels, zichtbaar toezicht en respect voor de handhavers zorgen voor vertrouwen en veiligheid op Terschelling.

Minder bureaucratie bij vergunningen en evenementen

Het is niet uit te leggen dat organisatoren ieder jaar opnieuw dezelfde vergunningen moeten aanvragen voor terugkerende evenementen. Dat kost onnodig veel tijd, energie en geld.

Wij willen dat de gemeente hierin een actieve, begeleidende rol inneemt.

Evenementenvergunningen

Ons voorstel:
Wij willen ons er voor inzetten dat de gemeente een actieve begeleidende rol neemt.
Mogelijk maken dat bestaande evenementen op de evenementenkalender, indien gewenst, een basis-aanvraag in kunnen dienen die voor 5 jaar geldig is, met elk jaar alleen aanvullingen met betrekking tot de specifieke invulling van dat jaar.
Tussentijdse evaluatie waar nodig, maar geen onnodige herhaalprocedures.

De gedachte is simpel:
Het zijn ónze evenementen.
Het is ónze gemeente.

Wij zetten in op minder bureaucratie meewerken om mogelijk te blijven maken en meer vertrouwen. Met oog voor veiligheid en zo weinig mogelijk overlast.

Centrale evenementenlocatie

Voor grotere evenementen willen wij de mogelijkheid onderzoeken voor:

- Eén geschikte locatie aanwijzen als officieel evenemententerrein;
- De benodigde faciliteiten daar structureel aanleggen;
- Duidelijkheid: voor grote evenementen één vaste plek.

Dit zorgt voor:

- Minder belasting van andere locaties;
- Lagere organisatiekosten;
- Snellere vergunningverlening;
- Minder overlast en meer overzicht.

Het eindelijk afronden van onze evenementenbeleid zal al enorm bijdragen aan duidelijkheid.

Wanneer er beleid is weet eenieder wat er mogelijk is binnen de door onze gemeente gestelde kaders.

Daarom willen wij voor zoveel zaken beleid!

Bouw- en verbouw

Ook bij bouw- en verbouwingsaanvragen zetten wij in op:

- Duidelijke regels;
- Snellere procedures;
- Minder papierwerk;
- Kostendekkend voor de gemeente gericht op minder tot geen kosten;
- Meer begeleiding vanuit de gemeente.

Wij kiezen voor een gemeente die meedenkt.
Minder regels waar het kan, duidelijkheid waar het moet.



6. Sport

Sport en beweging voor iedereen:

Sport en beweging zijn essentieel voor een gezond en leefbaar Terschelling. Wij willen faciliteren dat op het eiland verschillende sporten kunnen worden beoefend, voor jong en oud.

Lichamelijke sporten

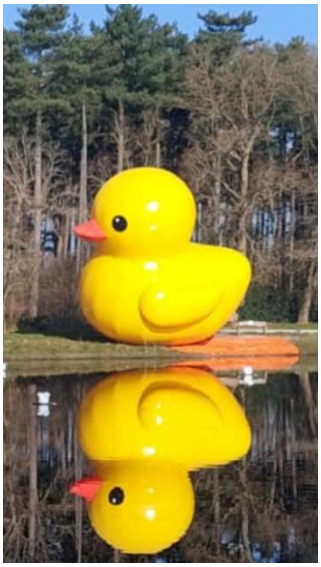

Wij ondersteunen:

- Voetbal;
- Tennis;
- Golfen;
- Volleybal;
- Roeien;
- Edo;
- Bathminton;
- Schaatsen;
- Zwemmen;
- En andere binnen- en buitensporten;
- En sportactiviteiten zoals de berenloop en de Fjoertoer.

De gemeente heeft hierbij een faciliterende en ondersteunende rol. Dat betekent:

- Duidelijke en structurele sportbudgetten;
- Transparantie over beschikbare gelden;
- Actieve ondersteuning van sportverenigingen;
- Toegankelijke accommodaties en goed onderhoud van sportvoorzieningen.

Jeugd en sport

Sport moet voor ieder kind bereikbaar zijn, ongeacht de financiële situatie thuis.
Daarom:

- Actieve inzet en bekendheid van het Jeugdfonds Sport & Cultuur;
- Ondersteuning voor gezinnen die contributie of materialen niet kunnen betalen;
- Stimuleren van schoolsport en naschoolse activiteiten.

Zwembad als ontmoetingsplek

Het zwembad is niet alleen een sportvoorziening, maar ook een sociale ontmoetingsplek.

Onze voorstellen:

- Gratis toegang tot 4 jaar, zodat ouders met jonge kinderen vaker komen;
- Zwembadvouchers/deals via de jachthaven en andere accommodaties om meer mensen in rustige periodes naar het zwembad te trekken;
- Mogelijkheden om het aanbod te verbreden. Bijvoorbeeld met wellnessvoorzieningen, zoals een sauna en stoombad;
- Actieve promotie richting toeristen én inwoners.

Zo versterken we niet alleen de sportdeelname, maar ook de levendigheid en verbondenheid op het eiland.

Onze inzet: sport toegankelijk, betaalbaar en breed gedragen maken.
Investeren in sport is investeren in gezondheid, ontmoeting en leefbaarheid.



7. **Wonen** Behoud > bouwen > doorstromen

Wonen is dé sleutel tot leefbaarheid op Terschelling. Zonder passende en betaalbare woningen vertrekken jongeren, kunnen ouderen niet doorstromen en komen cruciale functies in de knel.

Wij kiezen voor een actieve en realistische woonvisie, gebaseerd op:

- De juiste locatie;
- De juiste doelgroep;
- Inpasbaarheid binnen buurtschappen;
- Respect voor natuurwaarden;
- Échte betrokkenheid en participatie van omwonenden.

Nederland kampt met een ernstige woningcrisis. Het woningtekort bedraagt momenteel ruim 400.000 woningen en om in de behoefte te voorzien zijn de komende tien jaar circa 1.100.000 nieuwe woningen nodig. Vooral jongeren, starters en jonge gezinnen worden hierdoor het hardst geraakt. Dertigers die noodgedwongen bij hun ouders blijven wonen en jonge stellen die het krijgen van kinderen uitstellen zijn helaas geen uitzondering meer. Deze onzekerheid heeft grote gevolgen voor onze samenleving, nu én in de toekomst.

Ook Terschelling ontkomt hier niet aan.

Omdat Terschelling de mooiste plek op aarde is om te wonen, is de vraag naar woningen hier zelfs groter dan gemiddeld. Gelukkig beschermt onze huisvestigingsverordening de woningvoorraad enigszins. Zonder deze bescherming zou de leefbaarheid onder druk komen te staan door niet-permanente bewoning, leegstand en zogenaamde “spookstraten”. Openbare voorzieningen zouden verdwijnen en uiteindelijk zou de beroepsbevolking, de mensen waar ons eiland op draait, afnemen.

Wonen is een recht. Artikel 22 lid 2 van de Grondwet stelt dat de overheid moet zorgen voor voldoende woongelegenheid. Daar mogen wij de overheid aan houden, en onszelf ook.

Provincie en woningbouw

Voor elke volgende stap zijn wij afhankelijk van de provincie Fryslân. De provincie baseert haar woningbouwprogrammering op prognoses richting

2050. Daarin verandert de bevolkingsopbouw van een piramide naar een kolom: elke leeftijdsgroep wordt ongeveer even groot. Men verwacht meer eenpersoonshuishoudens en een stabilisatie of krimp van het woninggebruik. Volgens deze redenering kan te veel bouwen leiden tot leegstand en druk op de leefbaarheid.

Voor Terschelling gaat deze benadering niet op.

Ons eiland heeft een unieke aantrekkingskracht. Terschelling is een plek waar mensen willen wonen, nu en in de toekomst. Leefbaar Terschelling verwacht dan ook geen bevolkingskrimp op het eiland richting 2050.

Deze provinciale redenering mag daarom geen excuus zijn om woningbouw af te remmen. Wij moeten juist bouwen om onze gemeenschap leefbaar en toekomstbestendig te houden. Vanuit onze eigen visie bepalen wij voor welke doelgroepen wij bouwen: eilanders, jonge gezinnen, ouderen en mensen die hier willen wonen en werken.

Bij een volgende aanvraag zetten wij in op het maximaal haalbare aantal woningen. Alleen zo behouden we een vitale gemeenschap en een leefbaar eiland.

Project Terug naar Terschelling

Om onze demografische balans gezond te houden, moet het voor jonge gezinnen en starters makkelijker worden om terug te keren naar Terschelling. De huidige regeling dwingt afgestudeerden om direct na hun studie terug te keren, zonder de mogelijkheid om eerst werkervaring op te doen aan de wal.



Door deze regel te verruimen kunnen jonge professionals eerst ervaring opdoen en daarna terugkeren met meer kansen op de arbeidsmarkt. Het terughalen van onze starters versterkt de beschikbaarheid van arbeidskrachten en draagt bij aan een gezonde toekomst voor het eiland.

Leefbaar Terschelling pleit daarom voor het aanpassen van de huisvestingsvergunning naar Amelands model.

Behoud door handhaving:

Regels hebben alleen waarde als ze worden nageleefd.

De huisvestigingsvergunning beschermt onze leefbaarheid. Maar een regel zonder handhaving is geen regel.

Daarom willen wij:

- strikte en heldere handhaving op bewoning;
- directe communicatie wanneer een woning leeg komt te staan;
- snelle actie als woningen niet worden bewoond door maatschappelijk of economisch gebonden personen;
- controle op niet-permanente bewoning en illegale (onder)verhuur;
- periodieke toetsing van het gebruik van woningen.

Hierbij moet de gemeente in gesprek blijven met eventuele overtreders en zorgen voor een zorgvuldig en rechtvaardig proces. Alleen zo beschermen we onze woningvoorraad.

Ons huidige woningbestand:

Terschelling telt ruim 2.300 woningen, waarvan ongeveer 1.450–1.500 koopwoningen, circa 410 sociale huurwoningen en een beperkt aandeel overige huur. De sociale huurvoorraad is daarmee schaars en vraagt om zorgvuldig beheer.

Dit zijn **onze woningen**, het fundament van onze samenleving.

De huidige koop- en huurgrenzen sluiten te veel starters en middeninkomens uit. Daarom pleiten wij voor het hooghouden van deze grenzen om ruimte te bieden aan mensen die een positieve bijdrage leveren aan onze gemeenschap.

De huisvestigingsverordening blijft daarbij essentieel: zij zorgt ervoor dat woningen beschikbaar blijven voor de lokale beroepsbevolking en maatschappelijk gebonden inwoners.

Onze aanpak: samen bouwen

Woningbouw kan alleen slagen met draagvlak. Participatie is geen formaliteit, maar een voorwaarde.
Wij luisteren naar bezwaren, passen plannen aan waar nodig en voorkomen zo rechtszaken, vertraging en onnodige kosten.

Woonvisie

De provincie Fryslân baseert haar woningbouwprogrammering op demografische prognoses richting 2050. Daarin verandert de bevolkingsopbouw van een golvende piramide naar een kolom: in elke leeftijdscategorie ongeveer evenveel mensen. Ook wordt uitgegaan van meer eenpersoonshuishoudens en een stabilisatie of krimp in het woninggebruik. Volgens deze redenering kan te veel bouwen leiden tot leegstand en druk op de leefbaarheid.

Voor Terschelling gaat deze benadering niet op. Ons eiland heeft een unieke positie en aantrekkingskracht. Terschelling is, als mooiste plek op aarde, een plek waar altijd mensen willen wonen. Leefbaar Terschelling verwacht dan ook geen bevolkingskrimp richting 2050.

Daarom mag deze provinciale redenering geen excuus zijn om woningbouw op het eiland af te remmen. Wij moeten juist bouwen om onze gemeenschap leefbaar en toekomstbestendig te houden. Vanuit onze eigen visie bepalen wij voor welke doelgroepen wij bouwen, zodat woningen beschikbaar blijven voor eilanders; jonge gezinnen, ouderen en mensen die hier willen wonen en werken.

Bij een volgende aanvraag bij de provincie zetten wij dan ook in op het maximaal haalbare aantal woningen. Alleen zo behouden we een vitale gemeenschap en een leefbaar eiland.

Concrete locaties:

CNL > direct bouwen

Het CNL-terrein moet met prioriteit worden ontwikkeld voor ouderenhuisvesting. Er had al gestart kunnen worden.

De uitvoering staat nu gepland in 2027.
Doorstroming begint bij passende woningen voor senioren.

Oude campus > direct kansen benutten

Wonen op de oude campus verdient een warm hart.

Wij willen dit zo snel mogelijk binnen de huidige wet- en regelgeving uit laten voeren.

- De huidige koopsom voor de aanbesteding bedraagt €3,5 miljoen;
- Ons voorstel om het project nog kansrijker te maken;

- De commandeurswoning onttrekken uit de aanbesteding waardoor de koopsom omlaag kan;
- Onderzoeken van aanvullende financiële constructies om project nog kansrijker te maken;
- Inzetten op bijvoorbeeld erfpacht om grip te houden op toekomstig gebruik.

Dit project moet zo snel mogelijk worden aanbesteed en uitgevoerd. De initiatiefnemers verdienen ons grootste steun en respect!

Halfweg > terug naar de tekentafel

Het huidige plan voor Halfweg is onvoldoende afgestemd op de omgeving.

- Bezwaren van de buurt zijn onvoldoende meegenomen;
- Verkeersontsluiting en natuur;
- Onvoldoende inpasbaarheid;
- Massaliteit in combinatie met de omgeving;
- Niet correct toegepaste parkeernormen.

Dit leidt tot verlies van vertrouwen, juridische procedures, vertraging en hoge kosten. En daardoor verlies van vertrouwen in onze gemeente.

Onze inzet:

- in gesprek met de buurt om te komen tot een plan dat eventueel wél past en uitvoerbaar is;
- het Smartbuilds-concept binnen de regelgeving op andere geschikte locatie(s) realiseren om in de woningbehoefte te voorzien;
- vóór besluitvorming over een nieuwe locatie een behoefteonderzoek uitvoeren en openbaar maken.

De vraag naar dit type woningen is aanwezig onder de Terschellinger bevolking. Laten we daarom kiezen voor een oplossing die draagvlak heeft én resultaat oplevert.

Bermuda > doorpakken

In de huidige situatie wordt dit project afgeremd door stikstof- en natuurregels. Dat biedt geen perspectief.

Wij willen:

- slim zoeken naar mogelijkheden binnen de regelgeving;

- inzetten op tijdelijke of modulaire bouw (zoals houtbouw en flexwoningen);
- doorpakken in plaats van stilstand.

Terschelling heeft woningen nodig. Wachten is geen optie.

Bardancing Dellewal & Grootduin

- Gebouwen verwijderen;
- Perceelruil met Staatsbosbeheer voor een stuk natuur met lage natuurwaarde om woningbouw te realiseren. (tegen gelijke boekwaarde)

Dit creëert een win-winsituatie: versterking van natuur én ruimte voor passende woningbouw op Terschelling.

Voormalige noodslachtplaats

Onderzoeken of hier meerdere kleine appartementen kunnen worden gerealiseerd. Optioneel onder voorwaarden vanuit de raad in de openbare verkoop.

Zuidermiede

Klein Zuidermiede:
Er zijn bezwaren vanuit de buurt.
Wij luisteren, passen aan waar mogelijk en voeren daarna uit.

Groot Zuidermiede:
Is misschien niet nodig voor verdere ontwikkeling die passend is binnen onze woonvisie. Focus moet eerst op andere zoekgebieden zoals in Hoorn.

Hoorn

Hoorn verdient zo spoedig mogelijk nieuwe betaalbare woningen.
Samen met bewoners locaties bepalen.

Daar moeten knopen doorgehakt worden om de leefbaarheid te waarborgen. Dat is de plek waar zo snel mogelijk jeugd en gezinnen een plek moeten kunnen krijgen.

Extra kansen benutten

- Grote percelen benutten voor meerdere woningen;
- Bijvoorbeeld een vrijgekomen perceel zoals van de Sint Brandaniuskerk voor starterswoningen;
- Woningbouw voor éénpersoonshuishoudens;
- Houtbouw en hergebruik van materialen stimuleren.

Project “Terug naar Terschelling”

Wij willen oud-Terschellingers terughalen door:

- Aanpassen van de huisvestingsvergunning naar Amelands model;
- Tijdelijke bouw (tiny houses, modulaire woningen);
- Permanente bouw waar mogelijk;
- Leaseconstructies zodat mensen direct kunnen wonen, zonder langdurige bouwprocedures.

Deze jonge mensen weten hoe het is om op Terschelling te wonen. Dat bied meer garantie dat ze opgenomen worden in de gemeenschap. En vooral dat ze hun gehele werkzame leven op Terschelling blijven.

Doorstroming en toekomstbestendigheid

Wonen moet bijdragen aan:

- Doorstroming;
- Behoud van jongeren en gezinnen;
- Huisvesting voor cruciale beroepen;
- Een gezonde balans tussen inwoners en recreatie.

Onze keuze is helder:

Niet eindeloos onderzoeken, maar direct bouwen! Dat binnen de huidige regelgeving hoe creatief je daar ook in moet zijn.
Niet tegenover elkaar, maar mét elkaar.
Met behoud van het karakter van Terschelling, en met oog voor de toekomst.



8. Zorg, onderwijs en voorzieningen

Een leefbaar Terschelling staat of valt met goede zorg, sterk onderwijs en toegankelijke voorzieningen. Dit zijn geen luxevoorzieningen, maar basisvoorwaarden.

Zorg

Wij zetten in op brede, toegankelijke en toekomstbestendige zorg op het eiland.

Onze speerpunten:

- Preventie: een gezonde leefstijl actief promoten onder alle leeftijden;
- Voldoende zorgmedewerkers aantrekken en behouden;
- Wonen voor ouderen combineren met zorg op maat;
- Als gemeente meer ondersteuning bieden bij investeringen om reguliere zorg zo breed mogelijk op het eiland aan te bieden;
- Aandacht voor verslavingsproblematiek (alcohol en drugs) en laagdrempelige hulpverlening.

Zorg moet dichtbij, bereikbaar en betaalbaar blijven.

Onderwijs

Goed onderwijs is één van de belangrijkste pijlers onder een leefbaar Terschelling.
Onderwijs bepaalt, naast woonruimte, of jongeren hier hun toekomst kunnen opbouwen, of noodgedwongen vertrekken.

Wij zetten in op:

- Betere samenwerking tussen de vijf scholen op het eiland;
- Behoud van de school in Hoorn;
- De school met inzet op VMBO, aangevuld met HAVO/VWO en mogelijkheden voor MBO-opleidingen;
- Samenwerking via initiatieven zoals Campus Connect, met gerichte koppelingen naar sectoren als zorg en horeca;
- Behoud van het Maritiem Instituut Willem Barentsz, die onlosmakelijk verbonden is met Terschelling;

- Onderzoeken van flexibele schoolvakanties, naar voorbeeld van Vlaardingen, Heerhugowaard, Zandvoort en Pijnacker, zodat het onderwijs beter aansluit bij het eilandleven en het seizoenswerk.

Van school naar werk

De overstap van school naar werk moet eenvoudiger en beter begeleid worden, zeker voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Wij willen:

- Verplichte samenwerking tussen gemeenten, scholen en doorstroompunten;
- Extra loopbaan- en carrièrebegeleiding, ook voor jongeren die al van school af zijn;
- Actieve ondersteuning vanuit de gemeente bij werk, werk-leren en aanvullende scholing;
- Sterkere verbinding tussen onderwijs en lokale werkgevers.

Onderwijs moet niet alleen kennis overdragen, maar perspectief bieden, op werk, op ontwikkeling en op een toekomst op het eiland zelf.

Onze overtuiging:
Als jongeren hier kunnen leren, groeien én werken, dan kiezen zij er ook voor om hier te blijven.
Dat is de sleutel tot een leefbaar en toekomstbestendig Terschelling.

Voorzieningen

Voorzieningen staan onder druk, mede door landelijke keuzes. Toch zijn ze essentieel voor onze leefbaarheid.

Behoud van voorzieningen kan alleen met een sterke lokale economie.

Wij zetten in op:

- Behoud van het zwembad;
- Behoud van de bibliotheek;
- Optimaal benutten van sportvelden en sportaccommodaties (bijvoorbeeld door multifunctioneel gebruik of uitleenconstructies);
- Slimmer gebruikmaken van bestaande capaciteit.

Onze kernboodschap:
Zorg, onderwijs en voorzieningen vormen samen het fundament van onze samenleving. Door hier gericht in te investeren, houden wij Terschelling leefbaar, voor jong en oud, nu en in de toekomst.



9. Natuur, milieu en klimaatbestendigheid

Terschelling is uniek door zijn natuur, landschap en leefomgeving. Dat is de reden waarom mensen hier wonen, werken en recreëren. Beschermen wat ons bijzonder maakt daarin willen wij verantwoordelijkheid nemen.

Natuur

Onze natuur is onze kracht.

Wij zetten in op:

- Behoud van het open polderlandschap;
- Evenwicht tussen landbouw en vogelbescherming;
- Verantwoord wildbeheer;
- Intensieve samenwerking met Staatsbosbeheer;
- Ondersteuning van kooikersverenigingen en lokaal natuurbeheer.

Terschelling ligt in de Waddenzee en is niet alleen van grote waarde voor bewoners en bezoekers, maar vormt ook één van de belangrijkste doortrek- en rustgebieden voor trekvogels ter wereld.
Ons eiland speelt daarin een onmisbare rol als rust- en foerageergebied. Dat verplicht ons tot sterke bescherming en verstandig beheer.

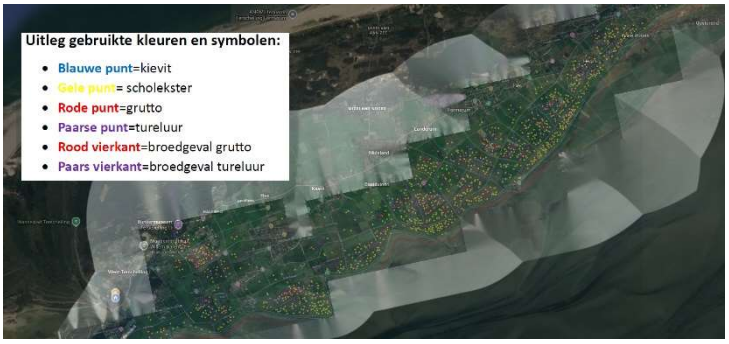

Natuurbeleid moet realistisch, uitvoerbaar en gedragen zijn door eilanders.

Milieu

Een schoon en duurzaam eiland begint bij goed milieubeleid.

Afval en reiniging

- Goede samenwerking met Omrin;

- Inzetten op afvalscheiding en hergebruik;
- Bouw- en sloopmaterialen zoveel mogelijk recyclen.

Drinkwatervoorziening

- Drinkwater is een cruciale basisvoorziening;
- Samenwerking met Vitens om leveringszekerheid te waarborgen.

Circulaire economie

- Stimuleren en versterken van lokale circulaire stromen van goederen;
- Onderzoeken of deelname aan initiatieven zoals een biomeiler-project mogelijk is;
- Kleine windmolens bij boeren voor eigen energievoorziening stimuleren waar mogelijk mits de provincie goedkeuring geeft.

Klimaatbestendigheid

Klimaatverandering raakt ook Terschelling. Daarom:

- Blijvende aandacht voor de drinkwatervoorziening;
- Versterking en onderhoud van dijken;
- Aandacht voor de situatie van West-Terschelling, dat na besluitvorming van Rijkswaterstaat buitendijks is komen te liggen en daarmee onder gemeentelijke verantwoordelijkheid valt.

Wij moeten voorbereid zijn op zeespiegelstijging, verzilting, extreme neerslag en droogte.



Duurzaamheid als waardecreatie

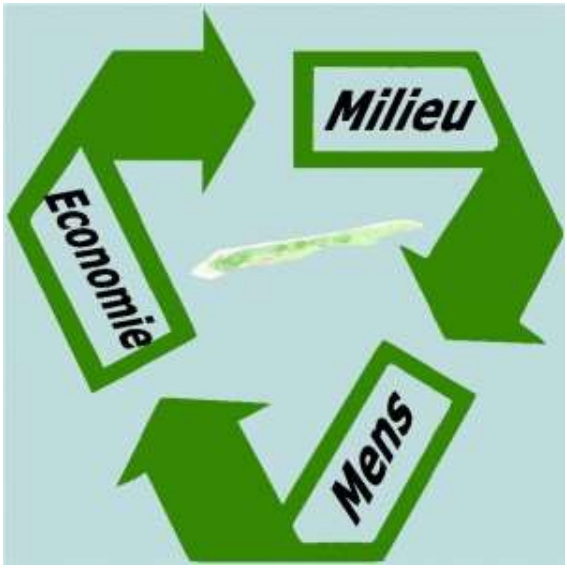

Duurzaamheid is geen los onderwerp, maar een manier van denken.

Duurzaamheid betekent:
Voldoen aan de behoeften van vandaag, zonder mens, milieu of economie in gevaar te brengen, nu en in de toekomst. Er moet balans zijn tussen mens, milieu en economie.

Onze uitgangspunten:

1. Eerst zuinig gebruik;
2. Daarna gebruik van duurzame materialen en grondstoffen;
3. Tenslotte verantwoord omgaan met vrijkomende stoffen.

Praktisch voorbeeld:
Kies bij verlichting voor minimale energiekosten, maximale levensduur en optimale lichtopbrengst.

Resultaat:

- Minimale belasting voor het milieu;
- Maximaal gebruiksplezier;
- Economisch de meest verstandige keuze.

Lokale economie en MVO

Een duurzame gemeente koopt lokaal in waar mogelijk.

Wij zetten in op:

- Eerst kijken naar samenwerking met ondernemers op Terschelling;
- Stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO);
- Versterken van de Terschellinger economie door lokaal inkopen als uitgangspunt te nemen (zie ook punt economie).

Wat gaan wij concreet doen?

- Duurzaamheid niet meer als apart thema behandelen, maar opnemen in álle beleidsstukken als vorm van waardecreatie;
- Samenwerken met gespecialiseerde partijen die ons adviseren over haalbare oplossingen;
- Een laagdrempelige subsidieregeling opzetten waarbij middelen direct worden ingezet voor energiebesparing en verduurzaming.

Onze inzet:
Een sterk, groen en economisch gezond Terschelling waar natuur, economie en leefbaarheid elkaar versterken in plaats van tegenwerken.

10. Landbouw en visserij

Landbouw en visserij vormen het fundament van onze eilandcultuur. Ze bepalen het landschap, voeden onze gemeenschap en houden eeuwenoude kennis levend. Zonder boeren en vissers verliest Terschelling een deel van zijn ziel.

Visserij: zichtbaar en toekomstbestendig

De vissersboten in de haven horen bij het karakter van het eiland.
Wij zetten ons in voor:

- Behoud van vissersboten in de haven als levend onderdeel van onze economie en identiteit;
- Ruimte voor een toekomstbestendige visserij;
- Ontwikkeling van educatieve visserij, waarbij bezoekers en jongeren kennismaken met het vak, de geschiedenis en het belang van duurzame vangst.

Visserij moet niet alleen economisch rendabel zijn, maar ook zichtbaar en beleefbaar blijven.





Landbouw: drager van landschap en leefbaarheid

Onze boeren beheren het open polderlandschap en leveren een onmisbare bijdrage aan natuurbeheer en voedselvoorziening. Tegelijkertijd staan zij voor grote uitdagingen, zoals klimaatverandering en verzilting.

Wij zetten in op:

- Ondersteuning bij het omgaan met klimaatverandering en verzilting;
- Samenwerking bij innovatieve en duurzame landbouwmethoden;
- Ruimte voor maatwerk in regelgeving.

Boeren en toerisme verbinden

Toerisme en landbouw kunnen elkaar versterken.

Wij steunen initiatieven zoals kamperen bij de boer zodat boeren extra inkomsten kunnen genereren uit recreatie, zonder dat dit ten koste gaat van het landschap of de rust.

Zo ontstaat:

- Een breder verdienmodel voor agrarische ondernemers;
- Meer begrip bij bezoekers voor het eilandleven;
- Een sterke koppeling tussen economie, landschap en beleving.

Onze inzet:
Een sterke landbouw en een zichtbare visserij die samen bijdragen aan een duurzaam, economisch gezond en herkenbaar Terschelling met behoud van traditie én oog voor de toekomst.



11. Infrastructuur en transport

De komende jaren wordt infrastructuur de grootste kostenpost voor Terschelling. Juist daarom is visie, prioritering en daadkracht noodzakelijk.

De haven: onze levensader

De haven is de levensader van ons eiland.

In 2006–2007 is de haven verplicht overgenomen van Rijkswaterstaat. Dit is een verantwoordelijkheid die een kleine eilandgemeente niet alleen kan dragen.

Nu is het tijd om door te pakken en het te fixen.
Voorkeur variant A: Bestaande kade vervangen, met laatste redmiddel optie B met het talud zonder ontgraving werkhaven.

Uiteraard is variant D de voorkeursvariant op langer termijn. Realistisch gezien willen wij hier eerst een quickscan van zien voor zowel de financiering als de uitvoering hiervan.



De uitvoering moet zo snel mogelijk plaatsvinden. Alleen zo garanderen we een veilige, betrouwbare en toekomstbestendige levensader voor Terschelling.
Onze inzet:

- Blijven aandringen op financiële betrokkenheid van het Rijk;
- Het plan voor de haven bij het Lichtje als serieuze optie openhouden;

- Onderzoeken of aanpassing van Natura 2000-begrenzing van onder andere de plaat noodzakelijk en haalbaar is;
- De kade bij toekomstige aanpassingen circa 50 cm verhogen om het risico op sinkholes te verminderen.

De haven moet toekomstbestendig, veilig en economisch sterk blijven.

Riolering en onderhoud

Dit wordt de komende jaren de 2e grootste kostenpost. Een goed functionerende riolering is basisinfrastructuur.
Achterstallig onderhoud schuiven we niet langer voor ons uit.
Wij zetten in op:
Structureel onderhoud in plaats van ad-hocreparaties;
Meerjarige onderhoudsplanning (40jaar);
Duidelijke communicatie richting inwoners.

Openbare ruimte

Een nette en verzorgde openbare ruimte draagt bij aan leefbaarheid en trots. Wij gaan zorgen voor goed onderhoud van wegen en trottoirs door een verhoging van het budget bij de buitendienst.
Het groenbeheerplan is recent vastgesteld.
Na het eerste jaar is het onze wens om hem beleidsmatig te finetunen.
Om bijvoorbeeld eerder in te kunnen grijpen bij zieke/verrotte bomen. En vaker maaien op plekken waar veel mensen komen.

Parkeren en mobiliteit



Wij kiezen voor duidelijkheid en uitvoering.

- Autoluwe maatregelen direct uitvoeren waar mogelijk;
- Geen nieuwe kostbare onderzoeken: uitvoeren;
- Meer plekken creëren waar mogelijk;
- Wanneer plekken verdwijnen direct compenseren;
- Betaald parkeren zien wij als toekomstbestendig instrument voor regulering én als financieringsbron voor leefbaarheid;

Betaald parkeren zorgt voor:

- Betere spreiding;
- Minder druk op woonkernen;
- Extra middelen voor onderhoud en voorzieningen voor de leefbaarheid van Terschelling.

Fietspaden en toegankelijkheid

- Verbetering en onderhoud van onze fietspaden;
- Communicatie welke paden van de gemeente zijn en welke van Staatsbosbeheer;
- Aandacht voor rolstoeltoegankelijke paden;
- Toegankelijkheid als standaard meenemen in alle nieuwe projecten.

Openbare verlichting

De openbare verlichting moet nou eens een keer worden afgerond. Na afronding komt er een duidelijk beleidsplan, zodat onderhoud en verdere uitvoering helder en toekomstgericht worden vormgegeven. Daarbij moet ook worden gekeken of het nog steeds wenselijk is om voor de aanbesteding mee te doen met een aantal Friese gemeenten.

Onze lijn is helder:

Minder praten, meer uitvoeren. Heldere keuzes maken. Investeren waar het moet, en verantwoordelijkheid nemen voor de toekomst van Terschelling.



12. Eindwoord; onze toekomstvisie

Terschelling staat op een kruispunt.

De komende jaren staan we voor uitdagingen die vragen om duidelijke keuzes.
Niet om uitstel.
Niet om eindeloze rapporten.
Maar om daadkracht.

Wij kiezen voor een gemeente die uitvoert.
Een bestuur dat verantwoordelijkheid neemt.
Een raad die de leiding pakt.
En een gemeenschap die samen bouwt aan de toekomst.

Wij willen een Terschelling:

- Waar jongeren kunnen blijven en terugkomen;
- Waar ouderen waardig en dichtbij hun vertrouwde omgeving kunnen wonen;
- Waar ondernemers ruimte krijgen om te ondernemen;
- Waar natuur, economie en leefbaarheid in balans zijn;
- Waar tradities worden gekoesterd, maar we met vertrouwen vooruitkijken.

Wij geloven in verbinding.
Tussen dorpen.
Tussen generaties.
Tussen inwoners en bestuur.

De kracht van Terschelling zit niet in Den Haag.
Niet in Leeuwarden.
Maar hier.
Bij onszelf.

De tijd van stilstand is voorbij.
Het is tijd om keuzes te maken.
Het is tijd om te bouwen.

Om positief en open samen te werken.
Het is tijd om verantwoordelijkheid te nemen.

Wij gaan doorpakken.

Voor een betrouwbare, transparante en goed functionerende gemeente.
Voor gezonde financiën.
Voor duidelijke regels.
Voor woningen voor eilanders.
Voor een sterke haven.
Voor goed onderwijs en zorg.
Voor trots op ons eiland.

Niet tegenover elkaar.
Maar mét elkaar.

Met onze ziel.
Met ons karakter.
Met lef!

Samen zorgen wij ervoor dat toekomstige generaties net zo trots zijn op Terschelling als wij dat vandaag zijn.

Wij gaan aan de bak!



Bijlages:

1. Lijst gemeenteraadsverkiezingen

Onze lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026:

1.	Colin de Beer	Terschelling
2.	Jim Sinnecker	Terschelling
3.	Nina de Jong-Kelbling	Terschelling
4.	Michel Keizer	Terschelling
5.	Jesse Scheerman	Terschelling
6.	Kevin de Beer	Terschelling
7.	Pieter de Jong	Terschelling
8.	Marc Boekeloo	Terschelling
9.	Wim Beek	Terschelling
10.	Watze Bosma	Terschelling
11.	Antsje van der Zee	Terschelling
12.	Nienke Groeneveld	Terschelling
13.	Annette Dekker	Terschelling
14.	Wendolijn Kramer	Terschelling
15.	Sil Ruijgh	Terschelling
16.	Martijn Doorneweerd	Terschelling
17.	Sjoerd Overdijk	Terschelling
18.	Sascha Blok	Terschelling
19.	Barbara Doeksen	Terschelling
20.	Aad Schalkwijk-Heijkoop	Terschelling